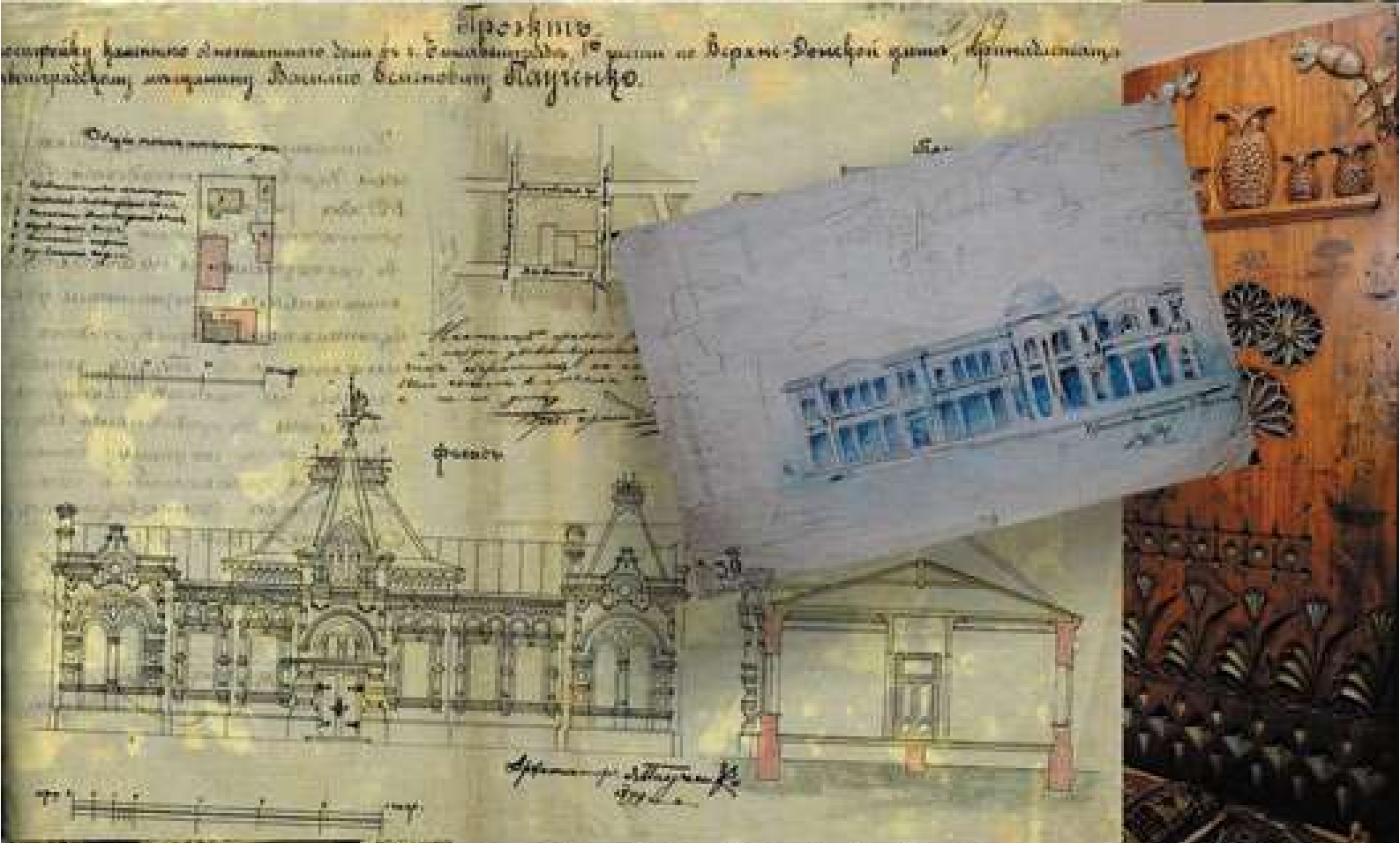

Художство - меморіальний музей О.О.Османкіна

*Художник
архітектури
Яків Паученко*

Художньо-меморіальний музей О.О.Осмьоркіна

*Художник
архітектури
Яків Паученко
(1866 - 1914)*

до 150-річчя з дня народження

Кіровоград - 2016

Паученко Яків Васильович народився 21 березня 1866 року в Єлисаветграді. Першу мистецьку освіту отримав у Вечірніх рисувальних класах при Єлисаветградському земському реальному училищі. Продовжив навчання в Училищі живопису, ваяння і зодчества Московського Художнього Товариства. Отримавши срібну медаль за архітектурний проект, представлений на річний екзамен 1893 року, та звання некласного художника архітектури, повернувся до рідного міста.

Свідоцтво Єлисаветградського земського реального училища про навчання Я.В.Пауценка у Вечірніх Рисувальних Класах. 1883р.

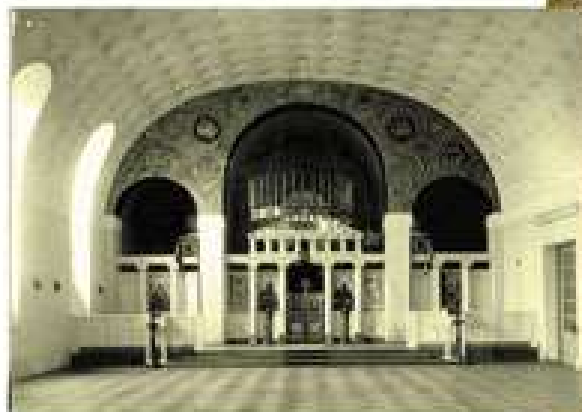

Диплом Я.В.Пауценка про закінчення архітектурного відділення училища. 1896р.

Училище живопису, ваяння і зодчества Московського Художнього Товариства. 1900-і рр.

Я.В.Паученко успішно керував іконописною, іконостасною та позолотною майстернею, успадкованою від батька, а головне, займався архітектурною творчістю.

*Іконостас церкви при
Слисаветградському
юнкерському училищі. 1990-і рр*

*Проект Я.В.Паученка іконостасу для церкви
Слисаветградського земського реального училища.
Кін. 19 ст.*

*Свято-Вознесенський собор в м. Бобрунці.
Пам'ятка архітектури. 1912р.*

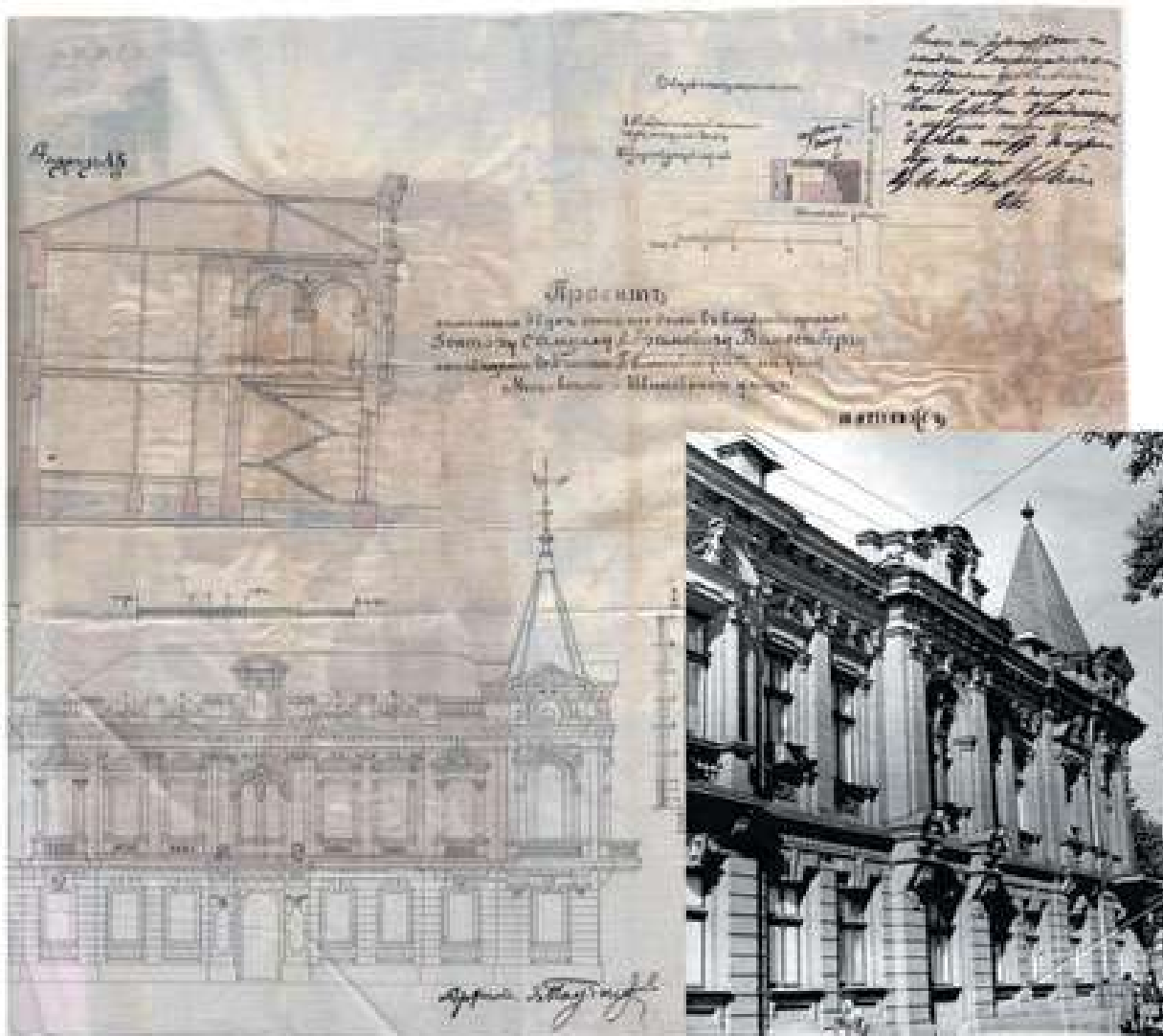
*Паученко Я.В. біля іконостасу
Свято-Вознесенського собору
в м. Бобрунці. 1912р.*

Я.В.Паученко був одним з тих зодчих, кому судилося створити архітектурний ансамбль історичного центру сучасного Кіровограда (Єлисаветграда). За проектами Я.В.Паученка в місті зведено чимало споруд, які нині є пам'ятками архітектури та містобудування місцевого значення - архітектурний комплекс лікарні Святої Анни (пологовий будинок № 2 ім. Св. Анни, вул. Щорса, 1), лікувальні Гольденберга (міська лікарня № 3, вул. Дворцова, 45), Вайсенберга (управління охорони здоров'я Кіровоградської облдержадміністрації, вул. Чміленка, 74), Мейтуса (музична школа № 1 ім. Г.Г.Нейгауза, вул. Чміленка, 65), Відділення Міжнародного кредитного банку (ресторан «Primo Violino» вул. Дворцова, 17), прибуткові будинки Гостиного двору (управління СБУ в Кіровоградській області, вул. Дворцова, 9) та театру «Ілюзія» (обласний загальноосвітній навчально-виховний комплекс гуманітарно-естетичного профілю, вул. Дворцова, 7), а також Свято-Вознесенський собор у місті Бобринці Кіровоградської області.

*Лікарня Червоного Хреста Св. Анни. Пам'ятка архітектури. 1904р.
Пологовий будинок №2 ім. Святої Анни. м. Кіровоград, вул. Щорса, 1*

Єлисаветградська газета «Голос Юга» 1914 року писала:
 «Целый ряд воздвигнутых им построек очень ярко говорят
 о нем, как о талантливом художнике-архитекторе...
 Несомненной заслугой является то, что он первый в нашем
 городе дал образцы художественной архитектуры...»

*Будинок лікаря Вайсенберга. Пам'ятка архітектури. Кін. 19 ст.
 Управління охорони здоров'я Кіровоградської обласної державної адміністрації.
 м. Кіровоград, вул. Чміленка, 74*

*Пологовий будинок №2 ім. Святої Анни, м. Кіровоград, вул. Щорса, 1
Пам'ятка архітектури – Лікарня Червоного Хреста Св. Анни. 1904р.*

*Обласний загально-освітній навчально-виховний комплекс гуманітарного-естетичного профілю (гімназія-інтернат-школа мистецтв). м. Кіровоград, вул. Дворцова, 7
Пам'ятка архітектури - Біоскоп «Люзія». Кін. 19 ст.*

*Ресторан «Primo Violino». м.Кіровоград, вул. Дворцова, 17
Пам'ятка архітектури - Відділення Міжнародного кредитного банку. 1910р.*

*Управління СБУ в Кіровоградській області. м. Кіровоград, вул. Дворцова, 9.
Пам'ятка архітектури - Гостиний двір. Кін. 19 ст.*

*Кіровська районна у м.Кіровограді рада. м.Кіровоград, вул.Гоголя, 28
Пам'ятка архітектури - Житловий будинок. 1900р.*

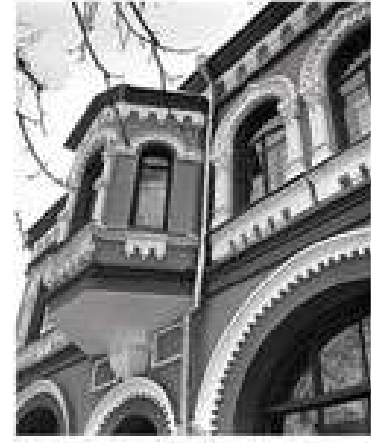

*Музична школа № 1 ім.Г.Г.Нейгауза.
м.Кіровоград, вул.Чміленка,65
Пам'ятка архітектури - Будинок
лікаря Мейтуса. Кін. 19 ст.*

*Міська лікарня № 3.
м.Кіровоград, вул. Дворцова, 45
Пам'ятка архітектури - Водолікарня
Гальденберга. Кін. 19 ст.*

Я.В.Паученка безперечно можна вважати представником історико-романтичної та еkleктичної течій в архітектурі кінця XIX - початку XX ст. Мистецька мова Я.В.Паученка має особисті риси, які визначають його власний почерк - асиметричність в проектуванні фасадів, застосування принципу подібності, камерність, поєднану з особливим відчуттям монументальності, потяг до функціоналізму та раціональності з одночасним збереженням принципів художньої мови історичного стилю, уважне ставлення до архітектурної деталі як знаку-символу, заміна прямого цитування стилізаціями, які надають спорудам місцевого колориту, використання особливостей цегли як матеріалу декоративного оздоблення, а також застосування нових матеріалів і технологій.

Біоскоп «Люзія». Пам'ятка архітектури. Київ, 19 ст.

Обласний загально-освітній навчально-виховний комплекс гуманітарного-естетичного профілю (гімназія-інтернат-школа мистецтв). м. Кіровоград, вул. Дворцова, 7

Я.В.Паученко робив все, що було в його силах, аби привнести в провінційне місто дух культури і мистецтва, а опорою цієї діяльності завжди був його будинок по вул. Верхньо-Донській, 102 (Пам'ятка архітектури та містобудування місцевого значення, 1899р., Державний охоронний №291, вул. Дворцова, 89), в якому нині розташовано художньо-меморіальний музей О.О.Ос്മьоркіна, створений у 1985р. та відкритий для відвідування 21 червня 1994р. Ця споруда, яка є високопрофесійним зразком поєднання провідних стильових напрямків архітектури того часу, була своєрідною візитівкою зодчого.

*Паученко Я.В. в робочому кабінеті з О.П. Осмьоркіним.
Слисаветград. 1900-і рр.*

Власний будинок відображав сутність його творця, в ньому завжди панувала атмосфера творчості, в якій, до речі, виховувався і його племінник О.О.Осмьоркін - згодом відомий художник, професор живопису.

*Паученко Я.В. з племінником
Олександром Осмьоркіним,
Слисаветград, 1894р.*

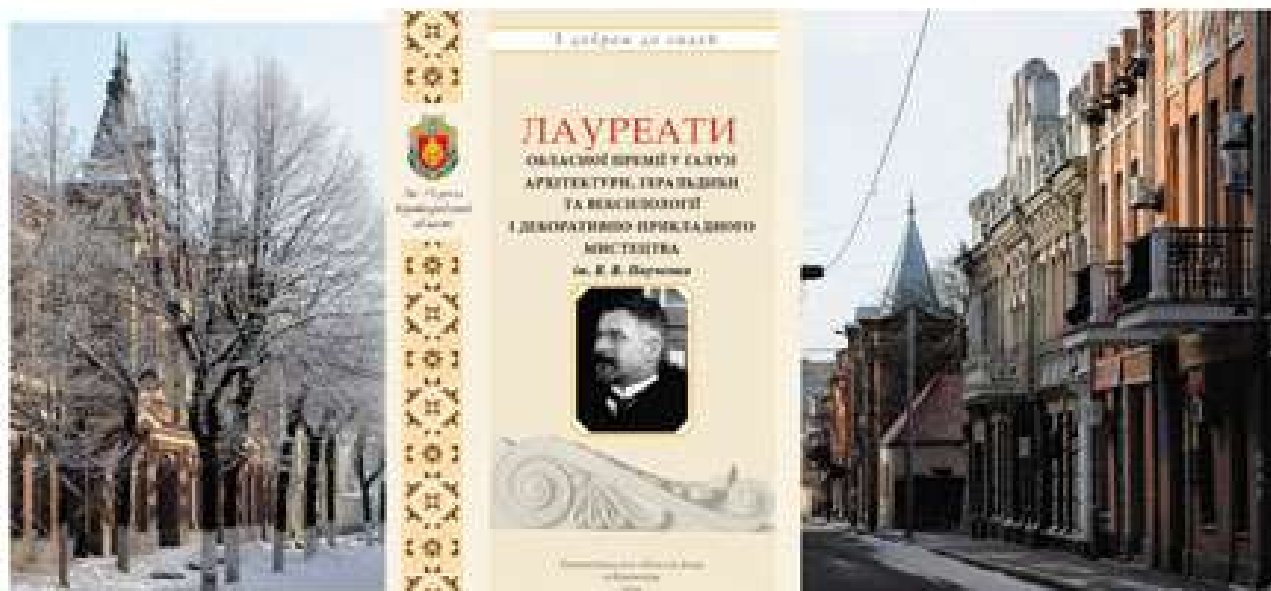

*Паученко Я.В. з сестрою
Олімпіадою в домашній виставі
Слисаветград, 1902р.*

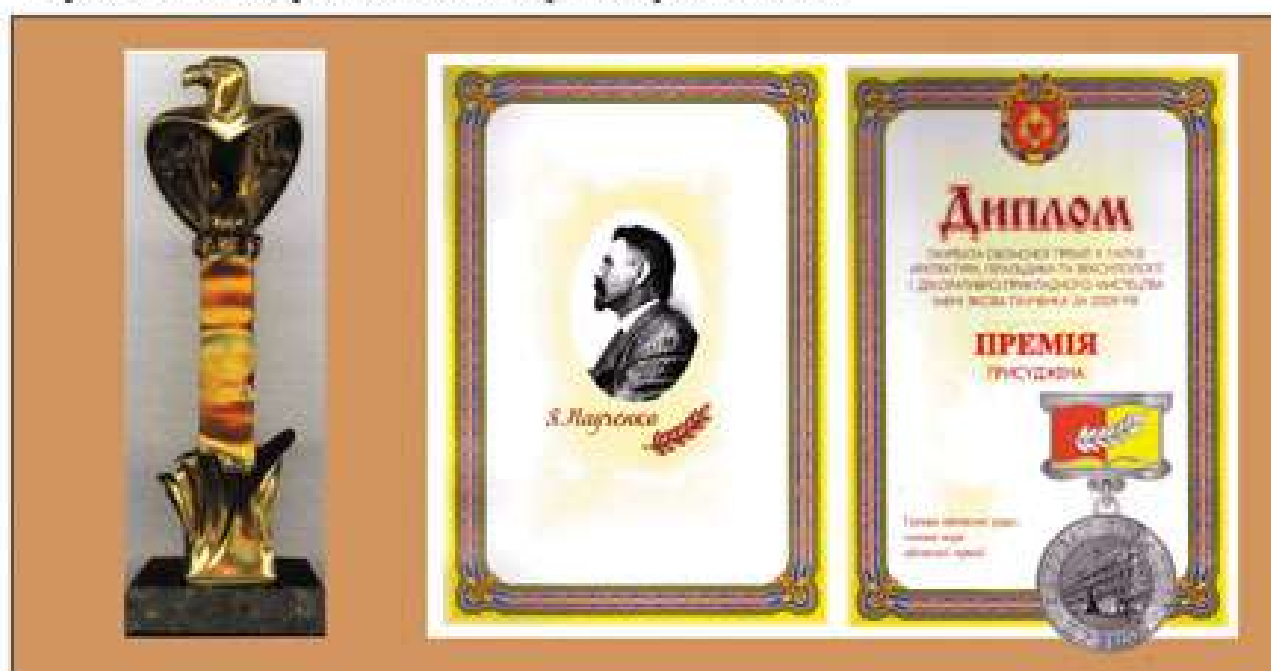

Родина Паученка-Осмьоркіних. Слисаветград, 1904р.

Я.В.Паученко прожив коротке життя – 48 років, помер 29 жовтня 1914 року і був похований на Петропавлівському кладовищі, якого зараз не існує, і могила його зникла під фундаментами новобудов. Але залишилося його місто, в якому ми живемо.

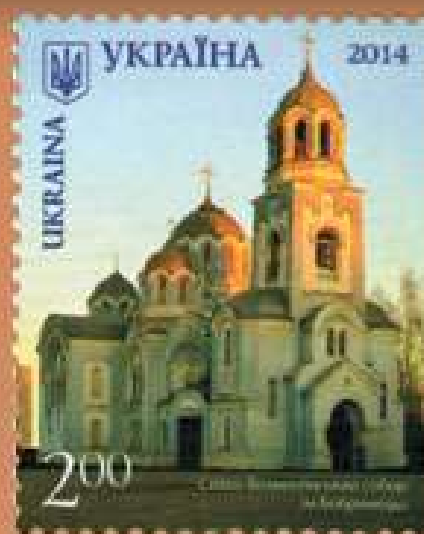
Кіровоградці шанують пам'ять талановитого зодчого Я.В.Паученка. Кіровоградська обласна рада в 2002 році заснувала обласну премію в галузі архітектури, геральдики та вексилології і декоративно-прикладного мистецтва імені Якова Паученка, якою 1 липня, в День архітектури України, відзначаються кращі досягнення сучасних архітекторів, науковців та художників Кіровоградщини.

Художньо-меморіальний музей О.О.Осмьоркіна в 2001 році підготував та видав тематичний буклет «Місто Якова Паученка» до 135-ї річниці з дня народження архітектора. Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека імені Д.П.Чижевського в 2006 році випустила компакт-диск «Єлисаветградський абрис Якова Паученка», присвячений 140-річчю від дня народження зодчого.

УДППЗ «Укрпошта» в 2006 році за ініціативою художньо-меморіального музею О.О.Ос്മьоркіна до 140-річчя від дня народження Я.В.Пауценка випустила художній маркований конверт «Яків Пауценко – архітектор» та провела в музеї акцію спецпогашення штемпелем Першого дня, а в 2014 році за пропозицією Кіровоградської дирекції УДППЗ «Укрпошта» з нагоди відзначення 75-річчя створення Кіровоградської області представила архітектурні доробки Я.В.Пауценка у поштових марках - Свято-Вознесенський собор у Бобринці в поштовому блоці «Краса і велич України. Кіровоградська область» та Пам'ятка архітектури кінця ХІХ століття Театр «Ілюзія», в будівлі якого нині розташований Кіровоградський обласний загальноосвітній навчально-виховний комплекс гуманітарно-естетичного профілю, окремою маркою на конверті з історичною довідкою про архітектора.

**Науково-мистецьке музейне видання
Каталог тематичної виставки
«Художник архітектури Яків Паученко»
до 150-річчя з дня народження**

**У виданні використані оригінальні документи та
фотознімки з фондів художньо-меморіального музею
О.О.Осмьоркіна, копійні матеріали з фондів
Державного архіву Кіровоградської області,
Кіровоградської обласної універсальної наукової
бібліотеки ім. Д.Чижевського та Російського Державного
архіву літератури та мистецтв (Москва, РФ),
авторські фото члена НСЖУ та НСФХУ І.Демчука
з експозиції виставки «Зупинись і замилуйся»,
присвяченої 145-річчю з дня народження Я.Паученка.**

*Автор вступної статті, упорядник, дизайнер -
провідний науковий співробітник музею А.Надеждін*

*Підбір фото-документальних матеріалів -
головний зберігач фондів І.Дячук*

Автор ідеї, редактор - директор музею В.Чернова

*Затверджено на засіданні науково-методичної ради
художньо-меморіального музею О.О.Осмьоркіна
(Протокол №4 від 01.03.2016р.)*

Художньо-меморіальний музей О.О.Осмьоркіна

Кіровоград – 2016

Наклад 100 прим.

Енциклопедия № 16.
Издание 90.

